

1. אלכסנדר נבסקי

ההיסטוריה הרוסית מתחילה בשנת 862, כשהעיר נובגורוד, בצפון, הזמינה נסיך גרמני בשם רוריק למשול עליה. אמרו הרוסים: "ארצנו רחבה ועשי רה, אך סדר אין בה". הגרמני עשה סדר. אחו מצאצאיו היה אלכסנדר, נסיך נובגורוד. כל רוסיה היתה נתונה, בזמנו, לשלטון המונגולים, אנשי גיינגיס חאן הנורא. המונגולי דילדל את הארץ, אולם נובגורוד, בגלל ריחוקה, שילמה לו רק מסים.

אלכסנדר לא חלם על גירוש השלטון הזר, דבר שלא היה ביכולתו לבצע. אולם הוא הנחיל תבוסות נוראות לראגים, לשבדים ולליבונים שעלו על נובגורוד כדי לכבושה. בראותם כי האדונים המונגולים רחוקים (מימינן). אלכסנדר יצא לקראתם, ובקרב על הקרח" על הנהר נבה השמיד את צבאם, זכה לתואר "נבסקי" — איש הנבה.

אלכסנדר ניסה להרחיב את תחום השלטון של נובגורוד, ליצור בסיס לשיחורר האומה. אולם הסוחרים של עירו התנגדו לו. המונגולים דאגו להשמיד כל גאווה לאומית, תמכו לעומת זאת בכמורה. אלכסנדר הבין שאין סיכוי למרד, יצא במקום זה להשי-

תחות בפני החאן המונגולי בסאראי (משמאל), כשהמסים שהוטלו על ידי המונגולים היו כבדים מדי, נשאר אלכסנדר שלוש שנים רצופות בהצר החאן עד שהשיג ממנו הבטחה לרכך את הנטל. בדרכו חזרה לעירו מת אלכסנדר, ייחכן בעזרת המונגולים.

3. איבן הגדול

איבן השלישי, נסיך מוסקבה, הקים משך 43 שנה את רוסיה של היום. הוא היה הראשון שנשא את התואר "צאר כל הרוסים".

את השנים הראשונות הקדיש לכיבוש כל הנסיכויות הקטנות, השליט את מוסקבה על כל רוסיה. הוא נהג בזהירות במונגולים, לא שילם להם מס אך לא פרק את עולם. הוא נשא לאשה את יורשת הכתר הביזאנטי, שברחה מפני התורכים, הפך את רוסיה באופן רשמי ליורשת האימפריה הביזנטית (וסמלה, הנשר בעל שני הראשים).

כשהמונגולים התנוונו יותר ויותר, הכריז איבן שלא ישלם עוד מסים. ה"מונגולים המפולגים לא היו מסוגלים אפילו לערוך מסע צונשון נגדו, איבדו בזאת את שליטתם על רוסיה, כשמת איבן השאיר אחריו רוסיה מ"אוחדת, משוחזרת, שפניה היו נשואות בפעם הראשונה אל אירופה ותרבותה. דרכה של רוסיה למעמד של מעצמה עולמית ממדרגה ראשונה היתה פנויה.

2. דמיטרי דונסקוי

אחר מות נבסקי שקע כוכבה של נובגורוד. בשנת 1362 עבר המרכז למוסקבה — כשדמיטרי ירש את מקום אביו, איבאן השני, ממשפחת רוריק.

דמיטרי הבין שמקור החולשה הרוסית נעוץ בסכ" סוכי הנסיכים, שנגרמו עלידי הנהוג להוריש את השלטון מאח לאח. דמיטרי הניע את הנסיכים לחתום על הסכם שהנהיג את העברת השלטון מאב לבן. הדבר לא מצא חן בעיני המונגולים, שאיימו בפלי" שה חרשה. אולם דמיטרי נתגלה כמנהיג גדול, קרא להגן על רוסיה. הוא איחד, בפעם הראשונה, את הנסיכים, הכריז על "מלחמה קדושה". במקום לחכות מאחורי חומות מוסקבה יצא עם 200,000 לוחמים אל הנהר דון, מקום בו חנו המונגולים. הוא חצה את הנהר ושרף את הסירות, כדי למנוע כל מחשבה על נסיגה.

בקרב על סוליהובו, ליד הדרון, כמעט נוצח דמיטרי, אך ברע האחרון שבר את המונגולים (מימינן). הוא זכה לתואר "דונסקוי" — איש הדרון. שנתיים התכוננו המונגולים לנקמה. בסוף עלו על מוסקבה, כבשוה בקלות בשעה שדמיטרי שהה בצפון, כדי לגייס חיילים. העיר נחרבה ודמיטרי נאלץ להעלות שוב מס. אולם משך שבוע השנים שנותרו לחייו עבד בסתר להכין את היסוד לשיחורר ארצו מעול המונגולים. ואת המדיניות הזאת הוריש לבניו. האגדה שאינו לנצח את המונגולים נמוגה. רוסיה ציפתה לשיחוררה.

7. מרשל סובארוב

כמעט גמד ורזה מאין כמוהו הצטרף סובארוב לצבא בעודו ילד, עלה בסולם הפיקוד מן השלב התחתון. הוא הפך חייל ומפקד קרבי בלתי רגיל, צר לחייליו שהלכו אחריו באש ובמים, זר לח" אב ולאצולה. כמעט אף פעם אחת לא לבש לבגים. בצעירותו הנחיל מפלה לפרידריך הגדול, המצ" ביא הפרוסי המפואר, אולם נצחונותיו העיקריים הושגו נגד התורכים, על אדמת רומניה. פניו היו נשואות לכיבוש קושטא. אולם אותה שעה גם דיכא מרידות של המעוטים, בעיקר של הפולניים.

אינטריגה של החצר גרמה לפיטוריו, והוא חי בצניעות בעיירה רחוקה. החל מחבר ספר לימוד צבאי. אולם כשפרצה המלחמה נגד צרפת, שיגר הצאר משלחת של חיילים אל סובארוב, שהודיעה לו: "סובארוב אינו זקוק לתהילה. אך רוסיה זקוקה לה!" סובארוב הוביל את חייליו מעבר להרי האלפים, באחד המבצעים המהוללים ביותר בהיסטוריה הצבאית, ניצח את הצרפתים, אולם הוכשל על ידי מדיניות חבלנית, מאוכזב חזר לרוסיה, שם מת ב"1800. האות על שם סובארוב הוא אחד האותות הגבוהים ביותר בצבא הסובייטי.

המהפכה של פיטר

חלומה הגדול של פיטר היה להפוך את רוסיה למעצמה אירופית מתקדמת. את חזונו זה המחיש באכזריות שהשאירה חותם עמוק על רוסיה. כשמדדו נגדו הסטרליצים (קל"עים), אנשי המיליציה האצילה, פקד לענות ולהרוג אלפים רבים של מיטב האצילים (מימינן). הרג רבים מהם במו ידיו. בנו, שמרד נגדו, הואשם על ידו ונרצח בבית הסוהר.

הוך קרבנות נוראים (100,000 מתו בשנה הראשונה) הקים את בירתו, פטרסבורג, ש" באה לסמל את הפניית רוסיה לאירופה ול" ים. מוסקבה, הבירה היבשתית הוונחה. באכזריות אופיינית דיכא את כל אלה ש" חרבו ללכת בדרך הרפורמה, הטיל מס על האצילים שסרבו לגלח את זקניהם, חתך כמו ידיו את זקניהם של כמה מן האצילים המ" כובדים ביותר, שזעזבו את ארמונו מבויישים (שמאל).

בימי המסע השבדי נפלה לידי הרוסים שבייה צעירות, לטבית, בשם מרתה. היא הפכה משרתת של גנרל רוסי, אחר כך אהר" בה של גנרל שני ולבסוף אהובתו של פיטר, שר, שנשאה לאשה: המלכה יקטרינה.

10. סטאלין

יוסף ויסארינוביץ דז'וגאשחילי, גרוזי שקט וסבלני, נודע אך מעט לפני המהפכה, אך אחר מות לנין הצליח לגרש את כל מתחוריו, לתפוס את השלטון.

בהטיפו למדיניות שהקדימה את בניין ברית המועצות למהפכה העול" מית, ליכר מסביבו את אנשי המעשה, שבו לדברנים, יריביו (שרובם היו יהודים), הקים במסע אכזרי, אך רב הצלחה, תעשייה חזקה וצבא עצום. כשהחלימה הארץ מפצעי מלחמת האזרחים והמהפכה החקלאית הפני" מית, שהיתה מלווה רעב המוני, ניגש סטאלין לבצע את השאיפות הנושנות של רוסיה: כיבוש ארצות הים ה" בלטי ופולין, כיבוש הבלקאן והמוצא לים התיכון, ובאותה שעה כיבוש אס" יה המזרחית. הצלחתו היתה מזוהה.

